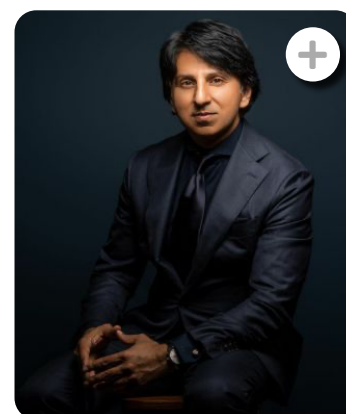


In mijn bescheiden carrière van 23 jaar ben ik nog nooit iemand tegengekomen die veiligheid niet belangrijk vindt. 'Veiligheid verbindt en verbinding zorgt voor meer veiligheid' zeg ik altijd. Hoe in de praktijk met veiligheid omgegaan wordt, verschilt echter per persoon, per organisatie, per omgeving, per situatie, per schaalniveau, per wet of norm en niet te vergeten per veiligheidsthema. Hoe je met constructieve veiligheid omgaat is anders dan bij externe veiligheid (ruimtelijke ordening langs wegen waar gevaarlijke stoffen worden vervoerd). Wat is kenmerkend aan veiligheid? Nou? je leert ervan als het misgaat! Terwijl de meesten binnen mijn netwerk 'voorkomen is beter dan genezen' propageren en soms toch een niet-orthodoxe of voor mij niet begrijpelijke beslissing nemen.

Om te beginnen enkele voorbeelden van wat veiligheid voor eenieder betekent en hoe er hiermee omgegaan wordt:

- De een stelt veiligheid randvoorwaardelijk, de ander schat in wat veiligheid kost.
- De een leert ervan als het misgaat, de ander sluit risico's uit ('voorkomen is beter dan genezen').
- De een is intrinsiek gemotiveerd om iets met veiligheid te doen, de ander doet het omdat het moet van de wet.
- De een is geïnteresseerd in besluitvormingsproces rondom veiligheid, de ander vindt het allemaal te moeilijk en wil het voornamelijk praktisch oplossen.
- De een geeft het voorbeeld, de ander laat een onvergetelijk beeld achter die op elke verjaardag ter sprake komt.
- De een bekijkt wat veiligheid oplevert, de ander bespaart op de kosten.
- De een beklimt de Mount K2 (een na hoogste maar wel de gevaarlijkste berg om te beklimmen ter wereld), neemt vrijwillig risico en verongelukt, de ander durft het vliegtuig niet in te stappen terwijl dit het meest veilige transportmiddel per kilometer is.
- De een vindt veiligheid een ontwerpvariabele, de ander ziet veiligheid niet meer dan een afvinklijstje.
- De een voelt zich onveilig terwijl deze persoon in een veilige ruimte bevindt,



bekijk ook

Constructieve veiligheid

Columns van Shahid Suddle

20 april 2023

Hammurabi anno 2023

- Shahid Suddle

lees meer over Shahid Suddle

de ander voelt zich prima in een gebouw dat in de fik en op instorten staat.

- De een rekent een gebouw veilig met nieuwe normen, de ander verklaart dat de nieuwe normen strenger zijn geworden en dat daarom een gebouw zal blijven staan, ook al voldoet deze niet meer aan de nieuwe normen.

En ja, je leert ervan als het misgaat. Dat heeft zich in de praktijk keer op keer bewezen. Uiteraard spelen wetten bij veiligheid een grote rol. Ze zijn vaak een reflex op zaken die in het verleden niet goed zijn gegaan. Al die wetten pretenderen 'voorkomen is beter dan genezen'. Ook onderzoeksrapporten van de Onderzoeksraad voor Veiligheid, incidentanalyses en forensic engineering-rapporten kenmerken zich door aanbevelingen die in lijn zijn met nagenoeg dezelfde reflexen. Hoe had het mis kunnen gaan? Moeten organisaties niet hun rol pakken en moet de gehele sector gezamenlijk niet in actie komen? Zonder deze rapporten zou het gaan zoals het altijd ging en waarom zou je extra aandacht aan veiligheid geven.

Zo lang het goed gaat lijkt veiligheid wel te managen. Maar vaak wordt onderschat hoe ingewikkeld veiligheidsproblematiek is. Het is een combinatie van meerdere wetenschappen: de veiligheidskunde, de maatschappelijke acceptatie en aanvaardbaarheid van risico's, psychologische aspecten, economische gemoedstoestand, wiskundige voorspelbaarheidsmodellen die kansen en gevolgen inschatten, constructieleer, etc. Dan heb ik het nog eens niet over de bekwaamheid, de bewustheid, de rol of de vrijwilligheid van het nemen van risico's. En het rijtje is nog veel langer...

Het gedrag van de mens en van een groep mensen maakt de veiligheidsproblematiek nog ingewikkelder, terwijl ik roep om GBV (gezond-boeren-verstand). Vaak is de tegenreactie: waarom is al die aandacht nodig? Als het nergens staat dan ga ik het niet doen. Het gedrag van mensen is heel bepalend hoe met veiligheid wordt omgegaan. Het gedrag is het geheel van acties en reacties in een bepaalde omgeving. Uitwendig gedrag (voor derden waarneembaar) en inwendig of innerlijk gedrag (zoals denken en voelen) zijn allemaal factoren die mede bepalen hoe iemand met veiligheid omgaat. Gedrag kan zelfs bewust of onbewust, openlijk of heimelijk, vrijwillig of onvrijwillig zijn. Het gedrag van mensen valt binnen een waaier van normaal en abnormaal, aanvaardbaar en onaanvaardbaar. En dit zijn maar slechts gammele prikjes van één individu. Het gedrag is ook een belangrijk ingrediënt voor het hoger management, voor degenen die verantwoordelijk zijn voor de sturing en management van een organisatie of die beleid vormen op dit vakgebied.

Tot slot, een reactie op 'als het nergens staat, dan ga ik het niet doen'. Uit het diepste van mijn hart ben ik van 'voorkomen is beter dan genezen'. Dit staat buiten kijf. Maar soms is genezen beter dan voorkomen, want dan leren we en ontstaan er wetten, regels en normen en sectorbrede afspraken. Als je zelf een ongeluk hebt meegemaakt, denk je opeens anders over veiligheid. Het gedrag verandert en ook hoe je er op lange termijn mee omgaat. Een van de leden van mijn promotiecommissie, prof. Ben Ale, had uitspraken als 'Ons zal het niet overkomen' en 'Als je denkt dat veiligheid duur is, moet je eens een ramp proberen!'. De titel van zijn intreerede was 'Ons overkomt dat niet!'; de titel van zijn afscheidsrede was 'Nog een keer aftellen'.